

Algemene Raad
13 november 2017

Advies bij de werkteksten voor het voorontwerp van decreet betreffende de bovenlokale cultuurwerking (versie 27 oktober 2017)

Zoals voorzien in het decreet van 18 november 2016 houdende de vernieuwde taakstelling en gewijzigde financiering van de provincies worden de culturele bevoegdheden van de provincies met ingang van 1 januari 2018 overgedragen aan de Vlaamse Gemeenschap.

Een van de instrumenten die moet leiden tot een “warme overdracht” is het decreet betreffende de bovenlokale cultuurwerking. De SARC werd gevraagd om een informeel advies te formuleren bij de werkteksten. Op de vergadering van een bijzondere werkgroep op 30 oktober 2017 kreeg de raad een toelichting van Jan Denolf, transitie-manager bij het Departement CJM. De SARC formuleert onderstaande opmerkingen bij het voorontwerp van decreet. De SARC neemt zich voor om het decreet na de principiële goedkeuring opnieuw te behandelen.

Algemene opmerkingen

De SARC is algemeen positief over de uitgangspunten en de doelstelling zoals geformuleerd in het voorontwerp van decreet. De raad onderschrijft het principe van de transversaliteit binnen de brede culturele sector en ziet in de driedelige opbouw van het decreet met projectsubsidies, samenwerkingsverbanden en structurele omkadering een evenwichtig instrumentarium voor de ondersteuning en verdere ontwikkeling van een duurzame bovenlokale cultuurwerking in Vlaanderen.

Door het transversale uitgangspunt van het decreet is het echter onduidelijk waar de bovenlokale ondersteuning van specifieke taken in de toekomst een plaats zal krijgen (vb. het streekgericht bibliotheekbeleid).

Samenwerkingsverbanden

Het decreet is opgebouwd volgens 3 pijlers: projectsubsidies voor bovenlokale cultuurprojecten, werkingssubsidies voor samenwerkingsverbanden en werkingssubsidies voor een steunpunt.

De tweede pijler is momenteel beperkt tot intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS) en de SARC ziet hierin een gemiste kans. De IGS zijn een specifieke doelgroep die terecht hun plaats vinden

binnen deze tweede pijler, maar er zijn nog andere relevante samenwerkingsvormen tussen gemeenten mogelijk die niet noodzakelijk de vorm aannemen van een IGS zoals bedoeld onder artikel 12, paragraaf 2 van het decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking van 6 juli 2001.

De SARC pleit er dan ook voor om de tweede pijler te herbenoemen tot “werkingsubsidies voor duurzame bovenlokale samenwerkingen” en de doelgroep uit te breiden. Dit laat toe, om naast de IGS, ook andere samenwerkingsverbanden te ondersteunen, bv. verenigingen met een gemengde samenstelling (gemeenten en actoren uit het veld), samenwerkingsverbanden van culturele organisaties uit verschillende gemeenten of samenwerkingsverbanden van gemeenten die niet noodzakelijk vier aaneengrenzende gemeenten omvatten. Deze openheid vraagt wel een pragmatische benadering bij de toekenning van werksubsidies. De SARC verwijst als voorbeeld naar erfgoedcelwerkingen binnen intergemeentelijke samenwerkingen. Als een samenwerkingsverband werkingssubsidies krijgt op basis van dit decreet, dan worden de erfgoedcelwerkingen uitgesloten van projectsubsidies, terwijl ze net aangewezen zijn op dit decreet.

Een ondersteuning voor een bredere waaier samenwerkingsverbanden biedt meerdere voordelen. Zo kan er op een meer diverse en flexibele manier een antwoord geboden worden op het cultuurspreidingsvraagstuk. Wat het cultuurspreidingsvraagstuk betreft, vraagt de SARC overigens om expliciet, minstens in de Memorie van Toelichting, te verduidelijken dat initiatieven die de cultuurspreiding beogen en bevorderen in aanmerking komen. Met het wegvallen van de beleidsprioriteiten uit het decreet lokaal cultuurbeleid is er immers geen decretale verankering meer voor de cultuurspreiding en het is ook niet haalbaar om dit zonder meer tot de reguliere werking van de cultuurcentra te rekenen.

De SARC merkt op dat er te veel nadruk wordt gelegd op de afstemming van cultuuraanbod en cultuurcommunicatie (art.3 °3). Dit is niet in lijn met de finaliteit van de werkingssubsidies van het decreet die breed is geformuleerd.

Daarnaast meent de SARC dat de maximum termijn voor ondersteuning vanuit de tweede pijler beter kan worden vastgelegd op zes i.p.v. vier jaar, enerzijds om de duurzaamheid en stabiliteit van de samenwerkingsverbanden te bevorderen en anderzijds om beter af te stemmen op de duur van de lokale beleidsperiodes.

Aangaande de eigen inbreng in het samenwerkingsverband (art. 33 – 2°) is het nodig te duiden onder welke vorm dat kan gebeuren. De SARC pleit ervoor om dit niet louter financieel te zien, maar om ook o.m. personeelskosten en ter beschikkingstelling van infrastructuur in aanmerking te nemen.

Vertegenwoordiging middenveld

Art. 8 vermeldt expliciet dat de Vlaamse steden en gemeenten en de VGC betrokken worden bij de uitvoering van het decreet. Zo wordt verwezen naar de betrokkenheid van de steden en gemeenten en ‘de representatieve organisatie die hun belangen behartigt’ (VVSG) bij de opmaak van de beleidsprioriteiten. De SARC erkent uiteraard het belang van voornoemde spelers in het kader van een decreet voor bovenlokale cultuurwerking, maar vraagt om daarnaast ook de betrokkenheid van middenveldorganisaties in het decreet te voorzien en te verankeren. Op deze manier kan er een evenwichtig inspraakmodel en een breed draagvlak gegarandeerd worden.

Fondsen

Activiteiten die zich situeren binnen de respectieve werkterreinen van het VFL en het VAF zijn uitgesloten van subsidies via het decreet bovenlokale cultuurwerking. De SARC begrijpt dat dit kadert binnen het geïntegreerd letterenbeleid en het geïntegreerd audiovisueel beleid.

Beide fondsen zullen reglementen voor bovenlokale werking lanceren. Idealiter moet de bovenlokale werking bij de fondsen vanaf 1 januari 2018 van start gaan. De SARC wil benadrukken dat het van essentieel belang is dat er voor de betrokken organisaties in het veld tijdig duidelijkheid is over deze reglementen (en dus over het totaalbeeld voor bovenlokale culturele werking). Die duidelijkheid is in ieder geval vereist vooraleer voorliggend decreet wordt goedgekeurd.

Steunpunt

De SARC is tevreden dat in het decreet een steunpunt bovenlokale werking wordt opgenomen.

Het steunpunt voor bovenlokale cultuurwerking staat voor de bijzondere uitdaging om zowel de geografische als inhoudelijke diversiteit binnen zijn werkveld te omarmen. Nabijheid is in deze hét sleutelbegrip en dat betekent dat het steunpunt ook voor zijn praktische organisatie en structuur weloverwogen keuzes zal moeten maken.

De SARC acht het cruciaal dat het steunpunt een goede afstemming en samenwerking met de andere (sectorale) steunpunten of organisaties met steunpuntfuncties zal verzekeren, wetende dat de hertekening van de bovenbouw nog in volle ontwikkeling is. Er moet worden nagedacht over een manier waarop alle sectoren in het steunpunt gelijkwaardig aan bod zouden komen, hoe het cross-sectorale competenties en netwerken zal uitbouwen en hoe de autonomie van de organisaties gedefinieerd wordt. Ook is niet duidelijk wat de rol van het steunpunt zal zijn met betrekking tot de ondersteuning van de lokale besturen, en wat de verhouding met het VVSG dan is. Eveneens wordt de relatie met de reeds regionale volkshogescholen op dit moment niet verduidelijkt in de tekst. Dit moet minstens in de Memorie van Toelichting verdere duiding krijgen.

Voorts heeft de SARC vragen bij het tijdsplan voor de oprichting van het steunpunt. Er is voorzien dat alle aanvragen, binnen alle drie de pijlers, voor de eerste keer worden ingediend op 1 april 2019. Dat betekent dat het steunpunt zijn rol nog niet zal kunnen opnemen in de eerste uitvoeringsronde van het decreet. De SARC vraagt om de indiendatum voor het steunpunt in de mate van het mogelijke naar voor te schuiven, zodat er al eerder een aanspreekpunt is en de omkadering en ondersteuning die van het steunpunt worden verwacht, zo vroeg mogelijk kunnen aangeboden worden.

Functies

Er worden, net als in andere decreten, functies gedefinieerd waaraan een aanvrager zijn project moet koppelen. De ervaring met andere decreten leert dat de interpretatie en invulling van deze functies niet altijd eenvoudig is en soms tot verwarring leidt. Verdere verduidelijking in de Memorie van Toelichting is dan ook vereist.

Tegelijkertijd wenst de SARC er ook voor te pleiten organisaties steeds de ruimte te laten om begeistert te zijn over hun project in hun eigen woorden en dus niet noodzakelijk hun hele verhaal te moeten modeleren in de pasvorm van (al te vage) functies. Tot slot vraagt de SARC zich af of het absoluut noodzakelijk is om telkens een combinatie van minimaal 2 functies voorop te stellen voor de toekenning van de projectsubsidies.

Punctuele opmerkingen

- De SARC meent dat er een discrepantie bestaat tussen art. 3, 3° en art. 12, 3°. Art. 3, 3° definieert bovenlokaal als “minstens de lokale *uitstraling* en de gemeentegrenzen overstijgend [...]”, terwijl art. 12, 3° als voorwaarde stelt dat aanvragers “een bovenlokale culturele *actieradius* beogen of hebben”. De SARC meent dat er een verschil bestaat tussen een uitstraling en een actieradius en vraagt om deze onduidelijkheid uit te klaren.
- Het decreet kent geen categoriale insteek, maar projecten van, met en voor jongeren en jeugdwerk komen wel in aanmerking voor subsidies. De SARC vraagt daarom om de term “sociaal-cultureel volwassenenwerk” in het decreet te vervangen door “sociaal-cultureel werk”. (zie art. 3, 4° en art. 5, §2 1°).
- De SARC merkt op dat, in tegenstelling tot de visienota, het decreet in de opsomming van sectoren en disciplines het ‘lokaal cultuurbeleid’ niet vermeldt.
- In de visienota (blz. 2) is foutief sprake van het ‘decreet regionaal cultuurbeleid’.
- Het decreet definieert de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (art.3, 9°). Deze werkingen zullen in de toekomst worden ondergebracht in een nieuw decreet lokaal bestuur. Het is onduidelijk wat de huidige stand van zaken van dit decreet lokaal bestuur is.
- De SARC vraagt om in art. 3, 13° de woorden “cross-sectoraal” en “culturele” te schrappen. De term “cross-sectoraal” is dubbelop met de rest van de definitie en voegt niets toe. De term “culturele” kan beter geschrapt worden omdat ook samenwerkingen met andere beleidsdomeinen mogelijk zijn (cfr. art. 5, §2, 4°).
- De SARC merkt op dat in art. 5, §2, 4° verkeerdelijk melding wordt gemaakt van “andere beleidsniveaus”, terwijl uit de context blijkt dat het hier niet over niveaus maar over “beleidsdomeinen” gaat.
- Aangaande de expertise van de beoordelaars binnen de beoordelingscommissies (cfr. art. 9, art. 21 en art. 41) acht de SARC het wenselijk dat er ook gewaakt wordt over een goede kennis van het veld in al zijn geografische diversiteit.
- Als ontvankelijkheidsvoorwaarde voor het ontvangen van subsidies wordt gesteld dat aanvragers geen structurele subsidie mogen ontvangen die hoger is dan 300.000 euro per jaar via de culturele sectordecreten. De SARC begrijpt de idee achter deze beperking, maar meent dat zij meer nadelen dan voordelen inhoudt. Het werken rond participatie is een gedeelde zorg en verantwoordelijkheid van elk type organisatie. Door de ontvankelijkheidsvoorwaarde worden grote spelers die door Vlaanderen gesubsidieerd worden uitgesloten, terwijl grote spelers die

voornamelijk of exclusief door de lokale overheden gesubsidieerd worden wel in aanmerking komen. Bovendien is het strikt gezien voor de uitgesloten actoren mogelijk om een nieuwe vzw op te richten die wél weer subsidies kan aanvragen. Het zorgt er ook voor dat het interessanter wordt om verschillende samenwerkingsverbanden op te richten, eerder dan te combineren. Het zorgt bovendien voor extra planlast. De ontvankelijkheidsvoorwaarde schiet op verschillende manieren zijn doel voorbij. De SARC meent dat het daarom beter is deze beperking te schrappen en bij de beoordeling van de dossiers extra aandacht te hebben voor een evenwichtige verdeling waarbij ook niet-professionele dossiers en dossiers die inzetten op vernieuwing en experiment alle kansen krijgen. De SARC vraagt bijgevolg om art. 12, 4° en art. 33, 6° te schrappen.

- Artikel 18, °6 stelt dat de voertaal bij de uitvoering van projecten Nederlands moet zijn. Deze bepaling werd eerder negatief geadviseerd door de Raad van State. De SARC stelt voor om, analoog aan andere decreten, te stellen dat het dossier in het Nederlands dient te worden opgemaakt.
- De beloofde vermindering van planlast lijkt noch bij de projectsubsidies, noch bij de structurele werking gerealiseerd. Het aanvraagdossier voor werkingssubsidies voor samenwerkingsverbanden is zeer uitgebreid (art. 36 en art. 37) en er moet gerapporteerd worden in door middel van een actieplan (art. 47) en een verantwoordingsdossier (art. 48). De SARC pleit voor een vereenvoudiging door de rapportage te beperken tot één moment per jaar waarin een terugblik en een vooruitblik gecombineerd worden, dit naar analogie met het Cultureel erfgoeddecreet.
- Het begrip reguliere werking moet duidelijker omschreven worden: zijn cultuurcentra die in het decreet lokaal cultuurbeleid een streekgerichte opdracht kregen en ondertussen lokaal ingekanteld zijn nu regulier lokaal of bovenlokaal? En als ze regulier bovenlokaal zijn: hoe worden ze dan in deze erkend?
- Het is onduidelijk of het mogelijk is om alleen een project van bovenlokaal belang uit te werken. Dit staat niet vermeld bij art. 18 maar wel bij art. 20. Dit wekt verwarring op.

Namens de Algemene Raad,
Luk Verschueren, algemeen voorzitter
Gaëtan Poelman, algemeen secretaris